

Przedmiotowy system oceniania z historii w klasie IV

podręcznik i ćwiczenia „Wczoraj i dziś” Nowa Era

opracował: Kamil Prentki

Przedmiotem oceny z historii jest:

1. Wiedza merytoryczna i gotowość do pamięciowej jej reprodukcji.
2. Rozumienie i umiejętna interpretacji faktów.
3. Praca ze źródłem historycznym, umiejętna pracy z materiałem kartograficznym, ikonograficznym, statystycznym, itp.
4. Formułowanie wypowiedzi ustnej.
5. Przygotowanie (odpowiedzi) pracy pisemnej (referat, rozprawka, itp.).
6. Aktywność ucznia na lekcjach i w pracy pozalekcyjnej.

Obszary oceniania:

1. Wiadomości (objęte programem, ewentualnie poza programowe).
2. Umiejętności: - lokalizacja czasowo-przestrzenna omawianych wydarzeń (znajomość mapy) - uogólnianie, wartościowanie, porównywanie, wykrywanie analogii historycznych - analiza tekstu źródłowego
- umiejętność dyskusowania - stosowanie terminologii historycznej i jej rozumienie
- wykazywanie związków przyczynowo skutkowych, przestrzennych, pomiędzy historią powszechną, ojczystą, regionalną- wykazywanie związków pomiędzy poszczególnymi dziedzinami życia politycznego, gospodarczego, kulturowo-społecznego - łączenie faktów i zjawisk historycznych historii Polski z historią powszechną- analiza i ocena zjawisk i faktów historycznych - porównywanie różnych koncepcji politycznych, religijnych i gospodarczych - gromadzenie informacji przy wykorzystaniu nowoczesnej technologii i różnorodnych źródeł.

Sposoby i formy oceniania

1. Sprawdziany pisemne.
2. Kartkówki.
3. Odpowiedź ustna.
4. Referat.
5. Dłuższa praca pisemna przygotowana w domu.
6. Prace domowe.
7. Analiza źródeł różnego typu.
8. Znajomość mapy.

Sprawdziany (Prace klasowe)

1. Nauczyciel zapowiada sprawdzian pisemny co najmniej 2 tyg. wcześniej.
2. Uczeń zobowiązany jest zaliczyć wszystkie przewidziane w danym semestrze sprawdziany.
3. Przy nieobecności usprawiedliwionej termin zaliczenia wynosi do 2 tygodni od daty pisania sprawdzianu przez klasę.

Przy dłuższej absencji ucznia termin zaliczenia materiału uczeń uzgadnia z nauczycielem.

4. Przy nieobecności nieusprawiedliwionej może być rozliczony na następnej lekcji (form oceny wybiera nauczyciel).

5. Uczeń ma możliwość poprawy oceny z prac klasowych w terminie do 2 tygodni od daty wystawienia oceny.

Uczeń może przystąpić do poprawienia oceny tylko jeden raz (form sprawdzianu poprawkowego wybiera nauczyciel).

Kartkówki (15 -20 minut)

- Kartkówki są obowiązkowe, nie muszą być zapowiadane, podlegają poprawie. Jeżeli uczeń nie napisze kartkówki w uzgodnionym terminie, nauczyciel wpisuje do dziennika ocenę niedostateczną.
- Uczniowie nieobecni na kartkówce piszą ją lub odpowiadają ustnie w najbliższym terminie (jeden tydzień). Czas i sposób do uzgodnienia z nauczycielem.
- Kartkówka obejmuje materiał z trzech ostatnich tematów.
- Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowania się do lekcji i możliwości pisania kartkówki.

Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje ucznia znajomość treści z trzech ostatnich tematów.

Aktywność

- Przez aktywność na lekcji rozumiemy: częste zgłaszanie się na lekcji i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie przykładów ćwiczeniowych, aktywną pracę w grupach.
- Aktywność na lekcji nagradzana jest oceną „+” lub ustną pochwałą. O ilości przyznanych „+” decyduje nauczyciel, biorąc pod uwagę stopień trudności rozpatrywanego przez ucznia problemu oraz możliwości intelektualne ucznia.
- Uczeń, który w trakcie realizacji materiału na lekcji nie bierze czynnego udziału lub uniemożliwia prowadzenie zajęć, czy też wykonuje czynności nie związane z biegiem zajęć może otrzymać „-” (traktowany w kategorii aktywność na lekcji).
- Za 5 zgromadzone znaki („+” lub „-”) uczeń otrzymuje ocenę.

Przy ocenieniu zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń bierze się pod uwagę systematyczność, poprawność i staranność prowadzenia notatek oraz wykonywania rysun-

ków. Brak systematycznie wykonywanych prac domowych w zeszycie ćwiczeń, wpływa na obniżenie oceny końcowej za prowadzenie zeszytu.

Nauczyciel ma prawo przerwać jakąkolwiek formę pisemną (kartkówka, sprawdzian, praca klasowa) uczniowi (lub całej klasie), jeżeli stwierdzi na podstawie zachowania ucznia (klasy) niesamodzielność pracy (przez niesamodzielną pracę należy rozumieć: odwracanie się, rozmawianie, odpisywanie, przepisywanie itp.) lub zakłócanie przebiegu sprawdzianu (np. sygnałem telefonu komórkowego). Stwierdzenie niesamodzielnej pracy lub zakłócanie przebiegu jest podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej.

W przypadku sprawdzianów pisemnych stosowane są konkretne kryteria punktowe, tu: - uzyskanie, co najmniej:

- 31% - ocena dopuszczająca
- 51% - ocena dostateczna
- 71% - ocena dobra
- 90% - ocena bardzo dobra
- 95% - ocena celująca - tylko w przypadku, gdy w treści poleceń zaplanowane są do wykonania dodatkowe zadania o dużym stopniu trudności, a obowiązkowe wykonane zostały prawidłowo.

Wymagania na poszczególne oceny – klasa IV

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- posiada wiedzę wykraczającą poza obowiązujący program nauczania dla klasy IV,
- samodzielnie zgłębia wiedzę wykorzystując treści "Tajemnice sprzed wieków",
- biegło wykorzystuje zdobytą wiedzę, by twórczo rozwiązywać nowe problemy,
- twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- samodzielnie rozwiązuje problemy omawiane na lekcji,
- potrafi samodzielnie dotrzeć do różnych źródeł oraz informacji i w oparciu o nie rozszerzyć swą wiedzę historyczną,
- potrafi na forum klasy zaprezentować wyniki swoich prac poznawczych,
- zna i rozumie podstawowe pojęcia historyczne, poprawnie posługuje się kategoriami historycznymi (myślenie przyczynowo- skutkowe),
- wyraża własne zdanie, popiera je właściwą i logiczną argumentacją,
- posługuje się poprawną polszczyzną, uczestniczy w konkursach historycznych.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości przewidziany programem nauczania dla klasy IV,
- dociera samodzielnie do źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela,

- aktywnie uczestniczy w lekcji,
- postawione problemy i zadania rozwiązuje samodzielnie,
- rozwiązuje zadania dodatkowe i potrafi samodzielnie zaprezentować ich wynik na forum klasy,
 - poprawnie posługuje się poznanymi pojęciami, dostrzega przyczyny i skutki wydarzeń historycznych.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- opanował umiejętności i wiadomości przewidziane programem nauczania w klasie IV w stopniu zadowalającym,
- potrafi korzystać z zaprezentowanych na lekcji źródeł informacji,
- postawione zadania i problemy rozwiązuje samodzielnie lub, w przypadku zadań trudniejszych, pod kierunkiem nauczyciela,
- aktywnie uczestniczy w lekcji,
 - dostrzega przyczyny i skutki wydarzeń historycznych.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- opanował podstawowe elementy wiadomości programowych pozwalające mu na zrozumienie najważniejszych zagadnień przewidzianych w programie klasy IV,
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji,
- potrafi wykonywać proste zadanie,
 - w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadowalającym.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- posiada poważne braki w wiedzy, które jednak nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności,
- prace wykonuje chętnie, na miarę swoich możliwości,
- konstruuje krótkie, dwu-, trzy zdaniowe wypowiedzi.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości, a braki są tak duże, że uniemożliwiają mu kontynuowanie nauki,
 - nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zadania o niewielkim stopniu trudności i wykonać najprostszych zadań

PROWADZENIE I OCENA ZESZYTÓW PRZEDMIOTOWYCH Z HISTORII

1. Każdy zeszyt (skoroszyt, zeszyt ćwiczeń) sprawdzany jest pod kątem kompletności notatek, ich poprawności merytorycznej, estetyki oraz poprawności ortograficznej.
2. Uczeń ma obowiązek uzupełniania notatek w zeszycie, skoroszycie za czas swojej nieobecności w szkole.
3. W uzasadnionych wypadkach nauczyciel ma prawo zwolnić go z tego obowiązku lub podkreślić, które partie notatek mogą być pominięte.
4. Ocena za prowadzenie zeszytu (skoroszytu) wystawiana jest przynajmniej raz w miesiącu i przy jej wystawianiu brane są pod uwagę następujące elementy: kompletność notatek, estetyka i poprawność ortograficzna.

OCENA PRAC DOMOWYCH Z HISTORII

1. Uczeń ma obowiązek przestrzegać terminu i sposobu wykonania pracy domowej.
2. Prace domowe mają mieć charakter krótkich zadań związanych z przygotowaniem do kolejnej lekcji lub ćwiczenia niezbędnego do utrwalenia nabytych na lekcji umiejętności i wiedzy, zgromadzenia materiałów, wykonania prac plastycznych.
3. Nauczyciel ma obowiązek wyznaczenia odpowiedniego do trudności zadania czasu na jego realizację.
4. Nauczyciel sprawdza wykonanie wyżej wymienionych prac w określonym terminie.
5. Znak graficzny, tzw. „parafka” oznacza, że nauczyciel sprawdzał wykonanie pracy, ale nie sprawdzał jej zawartości merytorycznej.
6. Nieodrobienie pracy domowej zostaje odnotowane przez nauczyciela za pomocą **oceny niedostatecznej**.
7. Uczeń ma możliwość poprawienia oceny po wykonaniu pracy w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
8. W uzasadnionym przypadku- częste nieodrabianie prac domowych spowodowane zaniedbaniami, nieodpowiednim stosunkiem do przedmiotu, lekceważeniem obowiązków ucznia, brakiem systematyczności- nauczyciel może odmówić wyznaczenia drugiego terminu wykonania pracy domowej.
 9. Ocenianie prac może nastąpić natychmiast po upływie terminu ich realizacji lub podczas kontroli zeszytów (skoroszytów)- zgodnie z umową dotyczącą konkretnej pracy.

STOSOWANIE I OCENIANIE SPRAWDZIANÓW (TESTÓW) NAUCZYCIELSKICH Z HISTORII

1. Po każdym rozdziale lub po kilku nauczyciel przeprowadza sprawdzian osiągnięć szkolnych ucznia(test).
2. Nauczyciel podaje uczniom zakres materiału oraz listę umiejętności na tydzień przed planowanym sprawdzianem.
3. Przed sprawdzianem przeprowadzona zostaje lekcja podsumowująca wiadomości z danego rozdziału.
4. Nauczyciel sprawdza i ocenia prace pisemne uczniów w terminie nieprzekraczającym 14 dni od daty napisania prac przez uczniów.
5. Uczeń ma możliwość poprawienia oceny niedostatecznej, dopuszczającej, dostatecznej ze sprawdzianu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
6. Sprawdziany oceniane są według następującej normy:

OCENA	% POPRAWNYCH ODPOWIEDZI
1 - niedostateczny	0- 30
2 - dopuszczająca	31-50
3 - dostateczna	51-75
4 - dobra	76-90
5 – bardzo dobra	91-100
6 - celująca	100+dodatkowe zadanie

W poniższej tabeli zestawiono poszczególne poziomy wymagań z konkretnymi ocenami szkolnymi.

Poziom	Ocena
K	dopuszczająca
K+P	dostateczna
K+P+R	dobra
K+P+R+D	bardzo dobra / celująca*
K+P+R+D+W	celująca

poziom K – konieczny
 poziom P – podstawowy
 poziom R – rozszerzający
 poziom D – dopełniający
 poziom W – wykraczający

*Pełne opanowanie wymagań sformułowanych w podstawie programowej jest podstawą do wystawienia uczniowi oceny celującej. Nauczyciel decyduje, które wymagania wykraczające poza podstawę programową są dodatkowymi elementami decydującymi o ocenie celującej.

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ						
Badana czynność uczniów		Poziomy wymagań				
I. Ja i moje otoczenie		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wie, na czym polega odmiennosc i niepowtarzalność każdego człowieka		+			
	- potrafi wymienić ludzkie potrzeby		+			
	- zna sposoby zaspokajania ludzkich potrzeb			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywa rodzina w życiu każdego człowieka	+				
	- tłumaczy, czym jest rodzina niepełna i w jaki sposób ona powstaje				+	
	- podaje przykłady praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rodzina dwupokoleniowa, rodzina wielopokoleniowa</i>				+	
	- wymienia osoby, które wchodzi w skład szkolnej społeczności	+				
	- zna uprawnienia władz szkolnych i statut szkoły		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rada pedagogiczna, rada szkoły, rada samorządu uczniowskiego</i>				+	
	- wie, czym jest samorząd uczniowski		+			
	- podaje przykłady działań samorządu uczniowskiego w swojej szkole		+			
	- zna swoje szkolne prawa i obowiązki	+				

	- wskazuje przyczyny konfliktów między ludźmi i przedstawia sposoby ich rozwiązywania		+			
	- rozumie, w czym przejawiają się uprzejmość i tolerancja	+				
	- wymienia korzyści, jakie można osiągnąć przez uprzejmość i tolerancję		+			
	- wie, na czym polega sprawiedliwe postępowanie			+		
	- tłumaczy znaczenie terminów: <i>ojczyzna, mała ojczyzna, naród, patriotyzm, patriotyzm lokalny, herb</i>		+			
	- omawia sposoby okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w okresie pokoju			+		
	- zna sposoby zdobywania wiedzy o historii małej ojczyzny			+		
	- wskazuje największe atuty swojej małej ojczyzny			+		
	- tłumaczy pochodzenie nazwy <i>Polska</i>	+				
	- wyjaśnia, co świadczy o tym, że Polacy należą do jednego narodu			+		
	- rozumie znaczenie terminów: <i>Rzeczpospolita Polska, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna, Polonia</i>		+			
	- podaje przykłady dzieł sztuki i architektury, które należą do polskiego dziedzictwa narodowego			+		
	- objaśnia, dlaczego wybrane dzieła sztuki i architektury są ważną częścią naszej kultury narodowej				+	
	- zna daty najważniejszych polskich świąt państwowych	+				
	- wymienia wydarzenia, na pamiątkę których ustanowiono święta państwowe				+	
	- zna polskie symbole narodowe i najważniejsze miejsca pamięci narodowej	+				
	- recytuje tekst „Mazurka Dąbrowskiego”	+				
	- omawia okoliczności powstania tekstu „Mazurka Dąbrowskiego”		+			
	- wie, jaka jest symbolika barw polskiej flagi narodowej		+			
	- rozumie, dlaczego powinno się okazywać szacunek symbolom narodowym				+	
	- wyjaśnia, kim był Józef Wybicki			+		
	- wymienia regiony Polski	+				
	- podaje nazwy mniejszości narodowych i etnicznych żyjących w Polsce		+			
	- wylicza prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce			+		
	- wie, gdzie znajdują się główne skupiska Polaków na świecie			+		
	- wymienia mniejszości narodowe, które żyły w przedwojennej Polsce					+
Umiejętności	- potrafi określić sposoby zaspokajania różnych potrzeb człowieka		+			
	- wyjaśnia znaczenie praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny		+			
	- porównuje prawa i obowiązki poszczególnych członków rodziny			+		
	- omawia zalety i wady rodziny współczesnej oraz rodziny wielopokoleniowej			+		
	- charakteryzuje społeczność szkolną z uwzględnieniem swoich praw i obowiązków		+			
	- określa szkołę jako wspólnotę uczniów, nauczycieli i rodziców			+		
	- ocenia, które prawa i obowiązki uczniów są najważniejsze			+		

	- potrafi opisać sytuację konfliktową i znajduje dla niej rozwiązanie			+		
	- omawia różnice między szkołą dawną a współczesną				+	
	- proponuje sposoby rozwiązania problemów własnej miejscowości		+			
	- odszukuje informacje o rozmaitych formach upamiętniania postaci i wydarzeń związanych z historią swojej małej ojczyzny		+			
	- wskazuje na planie swojej miejscowości siedzibę władz lokalnych		+			
	- zbiera informacje o władzy lokalnej i jej zadaniach		+			
	- prezentuje informacje związane z ważnymi postaciami i wydarzeniami z dziejów regionu		+			
	- opisuje wygląd herbów wybranych miejscowości			+		
	- analizuje tekst hymnu Polski i wyjaśnia znaczenie wybranych zwrotów					+
	- odnajduje na mapie główne regiony Polski	+				
	- opisuje główne regiony Polski		+			
	- analizuje, w jaki sposób mniejszości narodowe i etniczne mogą zachować swoją odrębność				+	
	- przedstawia na wybranych przykładach mniejszości narodowe zamieszkujące współczesną Polskę		+			
	- opisuje kulturę i tradycje wybranej mniejszości narodowej bądź etnicznej żyjącej w Polsce				+	
	- wskazuje główne skupiska Polonii na mapie świata		+			
	- porównuje strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej i współczesnej Polski					+
	- omawia na przykładach pochodzenie nazwisk i przydomków					+
II. Z historią na ty		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wie, czym zajmuje się historia jako nauka	+				
	- wymienia główne zadania historii			+		
	- wyjaśnia, kim jest historyk	+				
	- zna sposoby badania wydarzeń z przeszłości przez historyków		+			
	- wymienia przykłady postaci historycznych oraz bohaterów baśniowych i legendarnych			+		
	- zna podstawy myślenia przyczynowo-skutkowego dotyczącego wydarzeń historycznych		+			
	- wskazuje przebieg, przyczyny i skutki wybranych wydarzeń historycznych					+
	- podaje przykłady efektów pracy historyków		+			
	- wymienia filmy i książki o tematyce historycznej				+	
	- objaśnia znaczenie powiedzenia: <i>Historia jest nauczycielką życia</i>				+	
	- wie, czym są źródła historyczne, i podaje ich przykłady	+				
	- dokonuje podziału źródeł historycznych na materialne i niematerialne oraz wyróżnia wśród źródeł materialnych pisane i niepisane			+		
	- wymienia informacje, jakie można zdobyć na podstawie poszczególnych źródeł historycznych			+		
	- określa, czym zajmuje się archeologia			+		
	- zna sposoby badania wiarygodności źródeł historycznych			+		
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zabytek, muzeum, archiwum, skansen, ród, archeolog, pamiątka rodzinna, genealogia, drzewo genealogiczne</i>		+			

	- wie, gdzie gromadzi się źródła historyczne		+			
	- wskazuje podobieństwa i różnice między muzeum a skansenem			+		
	- rozpoznaje znak <i>Zabytek chroniony prawem</i> i wie, co on oznacza				+	
	- wyjaśnia, kim był prawdziwy święty Mikołaj					+
	- zna legendy związane z Mikołajem, biskupem Miry					+
	- przedstawia postać Henryka Schliemanna					+
Umiejętności	- potrafi na wybranych przykładach zaprezentować myślenie przyczynowo-skutkowe			+		
	- opowiada o wybranym wydarzeniu z życia klasy w sposób potwierdzający opanowanie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego			+		
	- przedstawia na przykładzie przenikanie się faktów historycznych z legendą					+
	- odróżnia postacie historyczne od bohaterów baśniowych i legendarnych		+			
	- ocenia, jakie znaczenie dla współczesnej nauki mają odkrycia archeologiczne					+
	- kwalifikuje różne źródła historyczne zgodnie z podziałem na źródła materialne (pisane, niepisane) i niematerialne		+			
	- uzasadnia, dlaczego należy dbać o źródła historyczne i chronić obiekty zabytkowe					+
	- wymienia zasady prawidłowego zachowania się w muzeum			+		
	- potrafi zaplanować wycieczkę prezentującą najważniejsze miejsca i obiekty w najbliższej okolicy				+	
	- przedstawia pamiątki rodzinne i określa ich znaczenie		+			
	- odczytuje informacje o przodkach na podstawie poszczególnych pamiątek rodzinnych		+			
	- prezentuje swoją opinię na temat podtrzymywania tradycji rodzinnych		+			
	- wyjaśnia, w jaki sposób podtrzymywanie tradycji rodzinnych umacnia poczucie wspólnoty w rodzinie			+		
	- dociera do rodzinnych źródeł, które pozwalają mu sporządzić drzewo genealogiczne					+
- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny					+	
- znajduje w internecie strony, które zawierają informacje pomocne przy tworzeniu drzewa genealogicznego						+
III. Czas i mapa w historii		K	P	R	D	W
Wiadomości	- rozumie znaczenie terminów: <i>chronologia, data, era, rok, wiek, tysiąclecie, epoka historyczna, okres przed naszą erą i naszej ery</i>	+				
	- wyjaśnia, dlaczego mierzenie czasu jest ważne w pracy historyka		+			
	- wskazuje narodziny Jezusa z Nazaretu jako początek naszej ery	+				
	- wie, jakie jest pochodzenie słowa <i>kronikarz</i>			+		
	- zna przyczyny powstawania kronik i dostrzega w nich źródło ważnych informacji					+
	- tłumaczy zasadę tworzenia osi czasu i sposób umieszczania na niej dat		+			
	- posługuje się cyframi rzymskimi i arabskimi w celu oznaczania jednostek czasu		+			
	- wymienia epoki historyczne oraz podaje ich daty graniczne		+			
- wskazuje wydarzenia, które oznaczają początek i koniec poszczególnych epok historycznych					+	

	- rozumie, że daty graniczne poszczególnych epok mają charakter umowny			+		
	- dostrzega umowność rachuby czasu w kontekście przykładów z różnych kręgów kulturowych				+	
	- przedstawia, w jakich okolicznościach narodziła się tradycja zabaw sylwestrowych				+	
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, plan, legenda mapy</i>	+				
	- wie, czym zajmuje się kartografia				+	
	- wymienia elementy, z jakich składa się mapa historyczna		+			
	- tłumaczy, czym są legenda i skala mapy			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywa mapa w poznawaniu przyczyn i przebiegu wydarzeń historycznych					+
	- podaje przykład zastosowania GPS					+
Umiejętności	- odczytuje skróty: <i>p.n.e.</i> i <i>n.e.</i>	+				
	- umie narysować linię chronologiczną i zaznaczyć na niej daty	+				
	- porządkuje daty na linii chronologicznej		+			
	- krótko charakteryzuje poszczególne epoki historyczne				+	
	- oblicza upływ czasu między poszczególnymi wydarzeniami	+				
	- ustala wiek, w którym miało miejsce dane wydarzenie	+				
	- określa datę danego wydarzenia, używając określeń <i>I połowa</i> lub <i>II połowa danego wieku</i>			+		
	- dostrzega różnice w określaniu, do której połowy wieku należą daty przed naszą erą i naszej ery			+		
	- zapisuje cyframi rzymskimi liczby arabskie i na odwrot	+				
	- odczytuje z mapy podstawowe informacje		+			
	- porównuje mapy historyczną i geograficzną			+		
	- odróżnia mapę od planu			+		
	- rysuje plan najbliższej okolicy			+		
	- przedstawia ewolucję znaczenia terminu <i>mapa</i>				+	
	- opisuje, jak dawniej wyglądały mapy, i na tej podstawie określa, jakie wyobrażenie o świecie mieli ludzie w przeszłości					+
	- wyjaśnia różnice w określaniu dat za pomocą kalendarzy juliańskiego i gregoriańskiego					
- omawia pochodzenie polskich nazw miesięcy						+
IV. Z najdawniejszych dziejów		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wie, jak zmieniał się wygląd człowieka					+
	- rozumie, jakie znaczenie dla praludzi miała umiejętność rozpalania ognia					+
	- tłumaczy, jakie znaczenie dla rozwoju społeczności ludzkich miało posługiwanie się mową					+
	- przedstawia dokonania, które umożliwiły człowiekowi przejście do osiadłego trybu życia					+
	- zna dawne i współczesne sposoby wytopu żelaza					+
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pięściak, ziemianka, dymarka, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza, cywilizacja, miasto-państwo, mumia, sarkofag, piramida, faraon, kanał nawadniający, Sumerowie, Babilon, Mezopotamia, Bliski Wschód</i>					

	- wie, dlaczego pierwsze cywilizacje powstały nad wielkimi rzekami					+
	- podaje najważniejsze osiągnięcia pierwszych cywilizacji: system nawadniający, koło, koło garncarskie, szkło, cegłę, kalendarz					+
	- przedstawia podział ludności starożytnego Egiptu na warstwy społeczne	+				
	- wymienia najważniejsze zabytki starożytnych Mezopotamii i Egiptu					+
	- rozumie znaczenie terminów: <i>pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne</i>	+				
	- wskazuje, jakie znaczenie dla rozwoju cywilizacji miał wynalazek pisma	+				
	- tłumaczy, jakie znaczenie miało wynalezienie pisma dla historii jako nauki			+		
	- wyjaśnia, dlaczego ludzie tworzyli malowidła naskalne				+	
	- wymienia materiały pisarskie, których używano od starożytności do współczesności		+			
	- wie, że alfabety grecki i łaciński stanowią podstawę, z której wywodzą się alfabety używane współcześnie w Europie			+		
	- wskazuje Fenicjan jako twórców pisma alfabetycznego				+	
	- tłumaczy, czym są piktogramy i w jakim celu stosuje się je współcześnie				+	
	- opowiada, w jakim celu wznoszono piramidy i w jaki sposób one powstawały					+
	- podaje najważniejsze fakty z życia faraona Ramzesa II					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej przybliżoną datę pojawienia się człowieka rozumnego oraz daty powstania pierwszych państw sumeryjskich					+
	- wskazuje na mapie tereny, na których pojawili się przodkowie człowieka, i zaznacza kierunki ich wędrówki					+
	- odnajduje na mapie starożytne Egipt i Mezopotamię, rzeki Eufrat, Tygrys i Nil oraz miasto Babilon					+
	- charakteryzuje koczowniczy i osiadły tryb życia					+
	- ocenia, który tryb życia człowieka – koczowniczy czy osiadły – był korzystniejszy dla praludzi					+
	- porównuje życie praludzi z życiem współczesnego człowieka					+
	- wskazuje różnice między stosowanymi dawniej i obecnie sposobami wytopu żelaza					+
	- ocenia dokonania ludów starożytnej Mezopotamii					+
	- omawia sposób działania kanałów nawadniających					+
	- dostrzega związek między umiejętnością budowy piramid a wysokim poziomem nauk ścisłych w starożytnym Egipcie					+
	- charakteryzuje warstwy społeczne starożytnego Egiptu					+
	- ocenia znaczenie odkrycia grobowca faraona Tutenchamona dla współczesnej nauki					+
	- umieszcza na linii chronologicznej przybliżone daty wynalezienia pisma i powstania pierwszego pisma alfabetycznego		+			
	- rozpoznaje pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne	+				
	- charakteryzuje pismo obrazkowe, klinowe i alfabetyczne, a także wskazuje różnice między nimi		+			
	- opisuje materiały pisarskie od starożytności do czasów współczesnych			+		
- dostrzega podobieństwa i różnice między dawnym i obecnym sposobem			+			

	przekazywania informacji					
	- przedstawia ewolucję materiałów pisarskich				+	
	- tworzy własne pismo obrazkowe oraz przedstawia zalety i wady takiego sposobu przekazywania informacji				+	
V. W starożytnej Grecji		K	P	R	D	W
Wiadomości	- zna warunki geograficzne Grecji	+				
	- rozumie wpływ położenia geograficznego Grecji na zajęcia zamieszkującej ją ludności		+			
	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Hellada, Hellenowie, wielka kolonizacja, kolonia, Akropol, agora, polis</i>		+			
	- wymienia przyczyny i skutki wielkiej kolonizacji				+	
	- wie, kim był Perykles		+			
	- wymienia najważniejsze osiągnięcia Peryklesa				+	
	- podaje cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej	+				
	- tłumaczy znaczenie terminu <i>demokracja</i>		+			
	- przedstawia, w jaki sposób działał sąd skorupkowy				+	
	- wie, czym jest teatr, i wskazuje Grecję jako miejsce narodzin tej dziedziny sztuki	+				
	- zna genezę starożytnego teatru		+			
	- wyjaśnia, czym były Wielkie Dionizje			+		
	- podaje imiona najważniejszych tragedio- i komediopisarzy greckich (Sofokles, Arystofanes, Eurypides)				+	
	- wymienia rodzaje sztuk granych w greckim teatrze (tragedia, komedia)		+			
	- omawia różnice między tragedią i komedią			+		
	- opisuje, jaki był przebieg konkursów teatralnych w starożytnej Grecji				+	
	- rozumie, dlaczego dramaty antycznych twórców są wystawiane wspólnie				+	
	- tłumaczy znaczenie terminów: <i>filozofia, bogowie olimpijscy, mit, politeizm, heros, igrzyska olimpijskie, olimpiada</i>	+				
	- wymienia imiona najważniejszych bogów greckich (Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes)		+			
	- wie, jakimi dziedzinami życia opiekowali się poszczególni bogowie greccy oraz jakie były ich atrybuty			+		
	- zna postacie Heraklesa i Odyseusza jako bohaterów mitów greckich		+			
	- opowiada co najmniej jeden mit grecki				+	
	- podaje przykłady prac Heraklesa				+	
	- wie, kim był Homer			+		
	- wymienia dzieła Homera			+		
	- wyjaśnia, co oznaczają wyrażenia: <i>koń trojański, pięta Achillesa i stajnia Augiasza</i>				+	
	- wymienia najważniejszych filozofów greckich (Sokrates, Platon, Arystoteles)		+			
	- przedstawia poglądy Sokratesa, Platona i Arystotelesa				+	
	- wie, czym jest gimnazjon			+		
	- rozumie, jakie znaczenie miały gimnazjony dla sprawności fizycznej antycznych Greków				+	

	- podaje rok pierwszych igrzysk olimpijskich	+				
	- wskazuje, gdzie odbywały się najśłynniejsze igrzyska organizowane na cześć Zeusa		+			
	- wymienia dyscypliny wchodzące w skład pięcioboju olimpijskiego	+				
	- opisuje przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich			+		
	- tłumaczy, jaka była rola sportu w życiu starożytnych Greków			+		
	- rozumie, jaką rolę odgrywają igrzyska we współczesnym świecie			+		
	- wie, jak termin <i>olimpiada</i> rozumiano w starożytności, i objaśnia, co oznacza on współcześnie			+		
	- wymienia zalety i wady wychowania spartańskiego					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty: wojny trojańskiej, ukształtowania się greckich polis, rządów Peryklesa w Atenach, narodzin teatru greckiego, pierwszych igrzysk olimpijskich		+			
	- odnajduje na mapie starożytne Grecję i Ateny	+				
	- wskazuje na mapie główne kierunki wielkiej kolonizacji					+
	- opisuje na przykładzie starożytnych Aten wygląd greckiej polis		+			
	- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, jaką rolę w Atenach odgrywał sąd skorupkowy			+		
	- wskazuje cechy, które wyróżniały Peryklesa jako dowódcę i polityka			+		
	- omawia podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją przedstawicielską					+
	- porównuje demokrację ateńską ze sposobem sprawowania władzy w starożytnym Egipcie					+
	- opisuje wygląd teatru greckiego i występujących w nim aktorów	+				
	- ocenia znaczenie teatru dla starożytnych Greków			+		
	- porównuje teatr współczesny ze starożytnym teatrem greckim				+	
	- dostrzega rolę „Iliady” i „Odysei” jako inspiracji dla literatury i sztuki greckiej				+	
	- wskazuje na rolę sportu w starożytnej Grecji jako tematu sztuki				+	
	- porównuje starożytne igrzyska olimpijskie ze współczesnymi olimpiadami				+	
	- ocenia osiągnięcia starożytnych Greków				+	
- wyjaśnia, co oznaczają powiedzenia: <i>wrócić z tarczą</i> i <i>wrócić na tarczę</i>					+	
- tłumaczy, kim byli Spartanie					+	
VI. W starożytnym Rzymie		K	P	R	D	W
Wiadomości	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Imperium Rzymskie, legionista, języki romańskie, bazylika, gladiator, prowincja, barbarzyńca, zgromadzenie ludowe, senat</i>				+	
	- podaje rok założenia Rzymu opisanego w legendzie		+			
	- zna legendarne początki Rzymu			+		
	- tłumaczy, czym jest „Wilczyca kapitolńska”				+	
	- wie, że państwo rzymskie najpierw było królestwem, następnie republiką, a na końcu – cesarstwem			+		
	- wymienia grupy tworzące społeczeństwo starożytnego Rzymu			+		
- omawia drogę państwa rzymskiego do potęgi oraz określa zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego				+		

	- nazywa poszczególne elementy stroju i uzbrojenia rzymskiego legioni- sty			+		
	- wie, co to jest Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukt, droga, łuk triumfalny, terma	+				
	- wyjaśnia, w jakim celu starożytni Rzymianie budowali drogi i wodocią- gi		+			
	- wskazuje cechy rzymskiego budownictwa			+		
	- wie, dlaczego starożytni Rzymianie budowali łuki triumfalne i termy			+		
	- rozumie znaczenie terminów: <i>prawo rzymskie, prawo XII tablic, kodeks, Kodeks Justyniana</i>		+			
	- przedstawia prawo rzymskie jako podstawę współczesnego prawa		+			
	- wymienia osiągnięcia starożytnych Rzymian, z których korzystamy współcześnie			+		
	- objaśnia znaczenia terminów: <i>mesjasz, apostoł, Ewangelia, Biblia, Stary i Nowy Testament, poganin</i>	+				
	- wskazuje Palestynę jako miejsce narodzin chrześcijaństwa	+				
	- wiąże początki chrześcijaństwa z postacią Jezusa z Nazaretu	+				
	- wie, że chrześcijanie wierzą w jednego Boga	+				
	- rozumie, na czym polega różnica między wiarą w jednego boga a wiarą w wielu bogów	+				
	- podaje najważniejsze zasady nauki Jezusa z Nazaretu		+			
	- zna przyczyny prześladowań chrześcijan w państwie rzymskim		+			
	- wymienia symbole pierwszych chrześcijan – chrystogram i rybę		+			
	- omawia genezę chrześcijańskich symboli				+	
	- wie, kim był Konstantyn Wielki		+			
	- opisuje okoliczności zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim w okresie panowania Konstantyna Wielkiego		+			
	- dostrzega związki chrześcijaństwa z religią judaistyczną				+	
	- wie, że w czasach późniejszych doszło do podziałów chrześcijaństwa				+	
	- wymienia różne odłamy chrześcijaństwa				+	
	- wskazuje Watykan jako współczesną siedzibę Kościoła katolickiego				+	
	- tłumaczy, czym był szlak bursztynowy					+
Umiejętności	- umieszcza na linii chronologicznej daty założenia Rzymu, zabójstwa Juliusza Cezara, ukrzyżowania Jezusa z Nazaretu, wydania edyktu me- diolańskiego i upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, a także określa, w którym wieku odbyły się poszczególne wydarzenia		+			
	- wskazuje na mapie Rzym, Kartaginę, Półwysep Apeniński (Italię), Pale- stynę i obszary objęte chrześcijaństwem u schyłku starożytności	+				
	- omawia różnice między republiką a cesarstwem		+			
	- charakteryzuje różne typy ustroju państwa rzymskiego: królestwo, re- publikę, cesarstwo				+	
	- opisuje grupy tworzące społeczeństwo rzymskie				+	
	- wymienia zasługi Rzymian w dziedzinie architektury i budownictwa, używając terminów: <i>Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukty, drogi, łuki triumfalne, termy</i>		+			
	- objaśnia, w jaki sposób budowano drogi w starożytnym Rzymie			+		
	- rozpoznaje na ilustracjach budowle wznoszone przez starożytnych Rzymian: akwedukty, łuki triumfalne, amfiteatry			+		

- porównuje rozrywki starożytnych Greków i Rzymian				+	
- określa znaczenie szlaku bursztynowego dla starożytnych Rzymian					+
- omawia przyczyny i skutki funkcjonowania szlaku bursztynowego					+
- ocenia dokonania Juliusza Cezara					+